

SUOMEN BARENTSIN
EUROARKTISEN NEUVOSTON
PUHEENJOHTAJUUS 2021–2023

Ulkoministeriö

Utrikesministeriet

SUOMEN BARENTSIN
EUROARKTISEN NEUVOSTON
PUHEENJOHTAJUUS

MAHDOLLISUUKSIEN
SAMPO

2021–2023

HYVÄT BARENTSIN ALUEEN YSTÄVÄT!

Suomella on ilo toimia Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajana vuosina 2021-2023. Barentsin yhteistyö on syntymästään vuonna 1993 asti ollut yksi tärkeimmistä arktisen alueellisen yhteistyön kulmakivistä, ja Suomi korostaa yhä sen merkitystä. Kun vuonna 2023 tulee kuluneeksi 30 vuotta Barentsin yhteistyön alkamisesta, merkkivuotta on tarkoitus huomioida suhdanteiden niin salliessa erityisellä pääministeritapaamisella.

YK:n kestävän kehityksen toiminta-ohjelma Agenda 2030, Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja Barentsin alueneuvoston Barents-ohjelma 2019–23 ovat lähtökohtina Suomen puheenjohtajakauden toiminnalle.

Barentsin alueella on niin rikkaita luonnonvaroja kuin luontoarvoja. Alueella on kaikki mahdollisuudet laadukkaaseen elämään. Barentsin alue tarjoaa puitteet monialaisille tutkimustöille, monipuolisiin työtehtäviin ja kestävän talouskasvun luomiseen. Asukkaat ovat tärkein voimavara alueen kestäväälle tulevaisuudelle.

Kuva DMITRY BELENIKHIN

Barentsin aluetta, kuten koko arktista aluetta, koskettaa nopea ilmastonmuutos ja siihen liittyvät yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset. Haasteena on alueen hyvinvoinnin edistäminen niin, että samalla huolehditaan herkän pohjoisen luonnon ainutlaatuisuudesta ja pidetään mahdollisena vastuullinen, kestävä ja ympäristöystävällinen taloudellinen toiminta alueella. Puheenjohtajana Suomi keskittyy erityisesti ihmisiin, jotka elävät, työskentelevät ja opiskelevat Barentsin alueella ja haluavat rakentaa tulevaisuuttaan siellä.

Keskitymme edistämään kestävää kehitystä ja terveellistä ympäristöä, ihmisten välisiä kontakteja sekä liikennettä ja hyviä yhteyksiä.

Kestävä kehitys on olennainen osa Suomen kaikkea poliittista toimintaa. Olemme sitoutuneet YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin, Pariisin ilmasopimukseen ja YK:n biodi-

versiteettisopimukseen. Kestävän kehityksen saavuttamiseksi on varmistettava, että Barentsin alueen tulevaisuus perustuu taloudelliseen, ympäristölliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävytyteen sekä hiilineutraaliuteen. Näin osaamme käyttää luonnonvaroja kestävästi ja olemme valmiita sopeutumaan ilmastonmuutokseen.

Tavoitteena on rakentaa kestävän kehityksen mukaista Barentsin aluetta, jossa kaikilla asukkailla on hyvät yhteydet niin liikkumiseen kuin digitaalisesti ja joka myös houkuttelee kokemusta ja asiantuntemusta. Tämä kaikki tekee pohjoisesta houkuttelevan asuinpaikan, jonka yhteisöissä on tarjota hyviä ja monipuolisia mahdollisuuksia työhön, asumiseen, hyvinvointiin, terveyteen ja laadukkaaseen koulutukseen kaikilla tasoilla. Puheenjohtajana Suomi kunnioittaa alueella elävien alkuperäiskansojen rikkaita kulttuuriperintöä ja perinteistä tietämystä.

Alueilla ja maakunnilla on avainrooli ihmisten välisen yhteistyön edistämisessä Barentsin alueella.

Puheenjohtajavaltiona Suomi tekee läheistä yhteistyötä Barentsin alueneuvoston puheenjohtajan Venäjän Nenetsian autonomisen piirikunnan sekä muiden alueiden kanssa varmistaakseen Barentsin yhteistyön edelleen kehittämisen.

Teemme tiivistä yhteistyötä Barents-työryhmien kanssa, joilla on ratkaiseva rooli toiminnan sisällössä ja Barentsin euroarktisen neuvoston strategisten tavoitteiden varmistamisessa. Tuemme myös aktiivista ja vilkasta kansalaisyhteiskuntaa, mukaan lukien kansalaisjärjestöt, sekä lehdistön ja tiedotusvälineiden vapautta. Medialla on keskeinen rooli Barentsin yhteistyön kehittämisessä ja rikastamisessa.

Ihmisten välisissä yhteyksissä Suomi keskittyy erityisesti nuoriin. Nuoret ovat avain Barentsin alueen tulevaisuuteen ja alueen pitämiseen elävänä ja kehittyvänä.

Alueen kaikille ihmisille on turvattava heidän oikeutensa ja yhtäläiset mahdollisuudet. Barents-yhteistyössä Suomi tukee nuorten osallistumista päätöksentekoon kaikissa heidän elämäänsä vaikuttavissa asioissa ympäristöstä kulttuuriin ja koulutuksesta aktiiviseen työelämään. On välttämätöntä varmistaa säännöllinen rajat ylittävä liikkuvuusmahdollisuus nuorille, jotta heillä olisi

Kuva ANNA ZIYA GEERLING

mahdollisuus osallistua demokraattisen ja osallistavan yhteiskunnan kehittämiseen ja ymmärtää muiden ihmisten kulttuuria, kasvatusta ja taustaa. Kohtaamisten ja yhteisten hankkeiden kautta nuoret rakentavat yhteisen identiteetin ja voivat edistää alueella erilaisuuden kunnioittamista ja keskinäistä ymmärrystä.

Rauha, vakaus, toimiva yhteistyö ja vähäinen jännite arktisten naapureidemme kanssa ovat olleet ja ovat yhä Suomen ulkopolitiikan asialistan kärjessä.

Kun kansainväliseen yhteistyöhön kohdistuu paineita, tarvitsemme vakauden ylläpitämiseksi enemmän kuin koskaan vahvoja monenvälisiä foorumeita kuten Barentsin yhteistyötä. Odotamme hedelmällistä yhteistyötä Barentsin kansainvälisen sihteeristön kanssa puheenjohtajuusohjelmamme toteuttamisessa. Vuoropuhelu kaikkien osallistujien kanssa ja käytännön yhteistyö ovat elintärkeitä etsittäessä parhaita ratkaisuja Barentsin alueelle.

**Pekka Haavisto
Ulkoministeri**

KESTÄVÄ KEHITYS

Kuva ANU JUURI

Useilla kestävään kehitykseen liittyvillä aloilla on mahdollisuuksia laajempaan yhteistyöhön. Niiden joukossa ovat ilmastokestävyys, ilmastomuutoksen sopeutuminen ja ilmastomuutoksen hillintä, ruokaturva, kestävä pohjoinen biotalous, luontopohjaiset ratkaisut, terveysinnovaatiot, yhteistyö pandemioiden ja tartuntatautien torjumiseksi, kestävä matkailu, pk-yritystoiminnan edistäminen, hiilineutraali kiertotalous, saastumisen ehkäisy ja digitalisaatio.

Suomi pyrkii saamaan viranomaiset, tutkijat ja kansalaisjärjestöt yhteen etsimään tapoja vähentää Barentsin alueen ulkopuolelta tulevia kasvihuonekaasujen ja mustan hiilen päästöjä ja sopeutua ilmastomuutokseen vahingoittamatta luontoa tai estämättä perinteistä maankäyttöä. Ensisijaisia tavoitteita edelleen ovat Barentsin ilmastomuutoksen toimintaohjelman edistäminen ja Luoteis-Venäjällä oleviin ympäristölle haitallisiin kohteisiin liittyvä Barents Environmental Hot Spots -työ.

Suomi haluaa myös korostaa Barentsin aluetta tärkeänä esimerkkinä luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Tavoitteena on yhdistää alueellinen yhteistyö biologista monimuotoisuutta koskevaan maailmanlaajuiseen työhön ja rohkaista kunnianhimoisia toimia luonnon hyväksi.

Suomi edistää Barentsin alueen luonnon monimuotoisuuden suojelua ja tukee YK:n biodiversiteettisopimuksen uusien globaalien tavoitteiden toimeenpanoa alueella. YK:n Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteet ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ovat näiden toimien perusta.

Puheenjohtajavaltiona Suomi korostaa mahdollisuuksia tiiviimpään rajat ylittävään taloudelliseen yhteistyöhön. Kestävä rajat ylittävä talous ja innovaatiot ovat tärkeitä välineitä arvonluontiin koko Barentsin alueella sekä työpaikkojen ja toimeentulon turvaamisessa.

Kiertotalous vähentää ihmisen toiminnan ympäristöjalanjälkeä, luo työpaikkoja ja talouskasvua sekä parantaa myös ruokaturvaa. Suomen puheenjohtajuus tukee aloitteita kiertotalouden ja kestävien jätehuoltojärjestelmien kehittämiseksi Barentsin alueella. Eriytyisenä huomion kohteena on myös tietoisuu-

den kasvattaminen mustan hiilen päästöistä.

Suomi edistää puheenjohtajakaudellaan kestävä metsäbiotaloutta Barentsin alueella. Metsäpohjaisten uusien tuotteiden odotetaan korvaavan uusiutumattomia materiaaleja ja energialähteitä, ja samalla luodaan uusia luontopohjaisia palveluita. Tämä auttaa siirtymisessä vähähiiliseen yhteiskuntaan ylläpitäen terveitä ekosysteemejä. Puheenjohtajakaudellaan Suomi tukee Barentsin alueen metsäalan organisaatioiden välistä yhteistyötä. Kestävä kehitys on Suomen puheenjohtajakauden korkean tason metsäfoorumin (Forest Forum) pääteemana.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden suojelua ja YK:n biodiversiteettisopimuksen globaalien uusien tavoitteiden toimeenpanoa

IHMISTEN VÄLISET YHTEYDET

Barents-yhteistyön ytimessä on maiden, alueiden ja ihmisten päivittäinen vuorovaikutus. Puheenjohtajavaltio Suomi aikoo tuoda esiin tältä osin menestystarinoita.

Tavoitteenamme on vahvistaa tiedonvaihtoa avainhenkilöiden kesken ja eri painopistealoilla työskentelevien yrittäjien, opiskelijoiden ja tutkijoiden välillä. Suomen puheenjohtajakaudella on tarkoitus luoda interaktiivinen digitaalinen verkkoalusta tukemaan nuorten sitoutumista Barentsin alueen tulevaisuuteen ja auttamaan heidän suunnitelmiaan opiskella ja työskennellä Barentsin alueella. Verkkoalusta juhlistaa samalla Barents-yhteistyön 30-vuotisjuhlaa. Barentsin koulutusyhteistyössä edistämme kestävän kehityksen tavoitteita.

Kulttuurin ja taiteen edistämiseksi on monia positiivisia vaikutuksia alueiden houkuttelevuudelle työ- ja asuinympäristönä. Luovuus, kulttuuri ja taide ovat myös yhteyksien näkökulmasta läpäiseviä teemoja Barentsin alueen kilpailukyvyyn, osallisuuden, viihtyvyyden, vetovoimaisuuden sekä hyvinvoinnin edistä-

Luodaan digitaalinen interaktiivinen verkkoalusta tukemaan nuorten opiskelu- ja työllistymisedellytyksiä Barentsin alueella

jänä. Tätä näkökulmaa tuodaan esille muun muassa Barentsin kulttuuristipendillä.

Suomi kiinnittää puheenjohtajavaltiona erityistä huomiota alueen alkuperäiskansojen sitoutumisen varmistamiseen, tiiviissä yhteistyössä Barentsin alkuperäiskansatyöryhmän kanssa. Suomi tukee vuonna 2023 pidettävää neljättä alkuperäiskansojen huippukokousta, jossa keskitytään yhteistyöhön EU:n toimielinten kanssa ja joka on suunniteltu pidettävän ensimmäistä kertaa Brysselissä. Puheenjohtajana Suomi jatkaa työtä toimivan

Kuva KIRA ZYAPAEVA

Kuva ANDREY SHALYOV

rajat ylittävän yhteistyön hyväksi. EU:n ja Venäjän välisten rajat ylittävän yhteistyön ohjelmien ja pohjoisen ulottuvuuden kumppanuuksien keskeytymätön jatkaminen ja riittävä rahoitus ovat erittäin tärkeitä Barentsin alueen yhteistyölle. Barentsin oma hankerahasto (Barents Financial Mechanism, BFM), joka on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2022 alussa, on keskeinen väline projektiaihoiden tukemisessa.

Pelastusyhteistyö on ollut yksi Barentsin alueen menestystarinoista, ja se korostuu myös Suomen puheenjohtajakaudella. Seuraava Barentsin pelastusharjoitus järjestetään vuonna 2022 Norjassa. Tämä yhteistyö edistää Barentsin alueen turvallisuutta, tehokkuutta ja luottamuksellisia suhteita ihmisten ja viranomaisten välillä. Ilmastonmuutoksen ja lisääntyvien äärimmäisten sääilmiöiden vuoksi yhteistyö metsäpalojen havaitsemisessa ja sammuttamisessa on tärkeä painopiste.

Suomi kannustaa Barentsin euroarktisen neuvoston kaikkia työryhmiä yhteistyön lisäämiseen, tavoitteena synergian ja johdonmukaisuuden parantaminen. Suomen puheenjohtajakaudella työryhmiä kannustetaan hyödyntämään kansainvälisen Barents-sihteeristön IBS:n tuella paremmin virtuaalokokousmahdollisuuksia hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja tehokkuuden lisäämiseksi.

Vahvistetaan liikenteen ja logistiikan yhteistyötä mm. digitalisaation avulla

LIIKENNE JA LOGISTIIKKA

Hyvin toimiva infrastruktuuri on elintärkeä. Se yhdistää Barentsin alueen asukkaita ja siellä työskenteleviä ihmisiä, oli kyse sitten maantie-, rautatie-, meri- tai lentoyhteyksistä tai digitaalisista yhteyksistä. Alueen kehitys riippuu kestävästä, vihreästä ja älykkästä liikenteestä ja logistiikasta.

Suomi pyrkii vahvistamaan liikenteen ja logistiikan alalla yhteistyötä korostaen digitaalisatiota, liikennekäytävien kehittämistä ja ilmastoystävällistä liikennettä, mukaan lukien vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöä. Tavoitteena on tukea paikallisyhteisöjä, liike-elämää ja teollisuutta rakennettaessa kestävä tulevaisuutta kaikille.

Suomi käyttää Barentsin yhteisen liikennesuunnitelman (JBTP) suosituksia työohjelman kehittämiseen ja vie eteenpäin Barentsin euroarktisen liikennealueen työtä. Tiiviimpi yhteistyö Pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuuden kanssa edistää älykkäitä liikenne- ja yhteysratkaisuja ja liikennejärjestelmien kehittämistä Barentsin alueella.